

16.07.2017

לכבוד	לכבוד	לכבוד
ד"ר אביחי מנדלבלט	מר גלעד ארדן	מר רוני אלשיך
היועץ המשפטי לממשלה	השר לביטחון פנים	מפקד"ל המשטרה
בפקס : 02-6467001	בפקס : 02-5811551	בפקס : 02-5428118

לכבוד	לכבוד
מר יורם הלוי	לכבוד,
מפקד מחוז ירושלים, משטרת	עו"ד שאול גורדון
ישראל	היועץ המשפטי, משטרת
בפקס : 02-5898988	ישראל
	בפקס : 02-5898762

שלום רב,

הנדון: הטלת סגר על העיר העתיקה בירושלים המזרחית

הגבלת חופש התנועה, הגבלת חופש העיסוק, וחסימת דרכי גישה בניגוד לחוק

הרינו לפנות אליכם בעניין שבנדון כדלקמן:

1. בעקבות אירוע הירי שהתרחש ביום 14.7.17 בכניסה למתחם מסגד אל-אקצא סמוך לשער האריות כפי שפורסם באמצעי התקשורת השונים, הטילה משטרת ישראל סגר על ירושלים המזרחית ובמיוחד על העיר העתיקה, ובעקבות כך היא סגרה את כל הכניסות לעיר העתיקה בפני תושבי ירושלים (מלבד תושבי העיר העתיקה). בנוסף לכך, נסגרה הגישה באופן מוחלט (ברכב וברגל) לרחוב סולטאן סולימאן ונמנעו בעלי העסקים בעיר העתיקה וברחוב סולטאן סולימאן הנ"ל מלהגיע למקומות עבודתם ומלפתוח את עסקיהם שעבור מרביתם המוחלטת מהווים מקור פרנסתם הבלעדי.
2. כמו כן, הוצבו מספר מחסומים ברחובות שונים כגון צומת דרך העופל, כיכר ראס אלעמוד, אזור אלסואנה ליד תחנת כיבוי האש, אזור מוסררה. מחסומים אלה חסמו את הדרך בפני כלי הרכב פרטיים ובפני התחבורה הציבורית הפועלת באזור.
3. על אף שמדובר באירוע שהתרחש ביום 14.07.17 בשעה 07:00 בבוקר, אלא שעד כתיבת שורות אלו המצב כפי שתואר לעיל עודנו קיים ללא כל סיבה מוצדקת.
4. הפרקטיקות המתוארות לעיל מהוות ענישה קולקטיבית לעשרות אלפי בני אדם שמתגוררים ועובדים בעיר העתיקה ובסביבתה, וגורמות לפגיעה קשה, גורפת, מתמשכת ובלתי מידתית

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

חיפה 31090, ס.ב. 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140
חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org

<http://www.adalah.org>

בחופש התנועה ובחופש העיסוק של תושבי העיר באופן המונע מהם במשך ימים ארוכים לקיום חיים תקינים.

5. פרקטיקות אלו ועל אף שהן נעשות בניגוד לחוק הפכו למדיניות שחוזרת על עצמה, שכן אין זו הפעם הראשונה בה משטרת ישראל מטילה סגר על שכונות בירושלים המזרחית בתגובה לאירועים ביטחוניים. לא למותר להזכיר את פנייתנו בעניין מדיניות זו ביום 22.09.2016 בה הועלו טיעונים זהים בעקבות אירוע הדקירה שהתרחש ביום 19.9.16 ברחוב סולטאן סולימאן כשאר הטילה המשטרה סגר על כל הרחוב כולו וחייבה את בעלי העסקים בו לסגור את שעריהם.

== העתק מפנייתנו מיום 22.09.2016 מצורף כנספח.

6. הטלת סגר על שכונות שלמות, שמתגוררים בהן אלפי תושבים פוגעת באופן קשה ביכולתם לקיים חיים תקינים ללא עוול בכפם וזאת בניגוד לעקרון היסוד של ענישה אישית (ראו למשל: בג"ץ 2006/97 ג'נימת נ' אלוף פיקוד מרכז, פ"ד נא(2) 651, 654 (1997)).

7. יודגש, כי מדיניות זו, מעבר לגורפותה ולפגיעתה בחופש התנועה והעיסוק של התושבים, לוקה אף באפליה על רקע לאום, שכן רק כאשר מתרחשים אירועים בעלי אופי ביטחוני בירושלים המזרחית, מוטל סגר במשך ימים ממושכים, כאשר במרבית האירועים המתרחשים במקומות אחרים במדינה הגבלת התנועה וסגירת המקום מצטמצמים למספר שעות ספורות הנדרשות לצורך סריקות באזור האירוע. העובדה כי רק בעלי העסקים הערבים מחויבים בסגירת עסקיהם כשדרישה דומה אינה מועלית כאשר אירועים כאמור מתרחשים ביישובים יהודיים, מגבירה את החשש כי מדובר בצעד מפלה שמטרתו ענישתית. יתרה מזאת, רוחב יריעת השטח שבו מוחלת המדיניות האמור, כאשר גם עסקים רחוקים ממקום האירוע נכללו בהוראת הסגירה, מהווה אינדיקציה נוספת למניעים שעומדים מאחורי הטלת הסגר, שהקשר בינו לבין שיקולים ביטחוניים טהורים הינו, לכל היותר, רופף.

8. כמו כן, מדיניות זו המחייבת בעלי עסקים בסגירת שעריהם מובילה להכבדה כלכלית קשה על בעלי העסקים ופוגעת בזכותם החוקתית לחופש העיסוק וזאת בניגוד לחוק יסוד: חופש העיסוק ולהלכה הפסוקה בעניין. כמו בנוסף לאמור, צעדים קולקטיביים כגון אלה שמיושמים בירושלים המזרחית כוללים אספקט של תיוג גזעני לפיו כלל התושבים באזור חשודים, וזאת ללא כל ביסוס ענייני שכן למרביתם המוחלטת אין כל קשר לאירוע, ובכך ישנה פגיעה קשה בזכות התושבים לכבוד לפי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

9. על כך נוסף שהצבת המחסומים והטלת הסגר כאמור לעיל פוגעים אף באלפי העובדים שעובדים בירושלים, הנאלצים לשנות את מסלולי נסיעתם באותן דרכים שבהם מציבה המשטרה מחסומים באופן שמאריכים באורח משמעותי. בדרכים שנותרו פתוחות למעבר נרשמים עומסים כבדים מאוד. מצב דברים זה מסב נזקים לתושבים לנוכח הפגיעה בפרנסתם ולנוכח הסבל הנגרם מעומסי תנועה הנגרמים בשל המחסומים.

10. יתרה מכך, סגר כאמור עלול לסכן, ברמה גבוהה של ודאות, את חייהם של התושבים בשל הפגיעה הצפויה בנגישות לשירותים חיוניים כגון שירותי הבריאות וההצלה השונים. וכן יגביל את נגישותם לשירותים השונים, בין היתר שירותי החינוך, על כל הפגיעה הנגרמת בשל כך.

11. מדיניות המטילה הגבלות על חריות וזכויות באופן גורף וללא בדיקה אינדיבידואלית, הינה לא מידתית. היא פוגעת בקבוצה שלמה ללא הבחנות כלשהי מלבד שיוכם הקיבוצי של חבריה. על חשיבות ההבחנה בין המקרה הפרטי לבין השיוך הקיבוצי נקבע על ידי בית המשפט:

"אכן, הדרך המידתית היא בבחינה אינדיבידואלית של כל מקרה ומקרה. בחינה זו תבדוק אם המקרה נופל לגדרה של 'פעולה מלחמתית', תהא הגדרתה אשר תהא. ניתן להרחיב הגדרה זו, אך **אין להחליף בדיקה אינדיבידואלית זו בשלילת אחריות גורפת**" (בג"ץ 8276/05 **עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי נ' שר הביטחון**, פ"ד סב (1) 1, 31 (2006) – ההדגשות הוספו).

כמו כן, לעניין אי המידתיות של הגבלה גורפת נקבע עוד כי:

"סירוב ללא כל בדיקה אינדיבידואלית להעניק תעודת עיתונאי בשל מסוכנות אינהרנטית של כל העיתונאים הפלסטינים תושבי האזור – לרבות אלה הזכאים להיכנס לישראל ולעבוד בה – **הוא האמצעי הפוגעני ביותר האפשרי**. אמצעי זה פוגע בצורה חזקה באינטרס לעיתונות חופשית, פגיעה שהיה ניתן למונעה על-ידי בדיקות ביטחוניות אינדיבידואליות מוצדקות להפגת הסכנה הביטחונית האישית הנובעת מתושבי האזור, ככל שסכנה כזאת קיימת מתושבים שעמדו בהצלחה בבדיקות הנדרשות לקבלת היתרי כניסה לישראל ועבודה בה" (בג"ץ 5627/02 **סייף נ' לשכת העיתונות הממשלתית**, פ"ד נח(5) 70, 77 (2004) – ההדגשות הוספו).

12. בנוסף, החלת ענישה קולקטיבית על מזרח ירושלים הינה מנוגדת למשפט הבינלאומי. סיפוח מזרח ירושלים בשנת 1967 אל מדינת ישראל באופן חד צדדי והחלת הדין הישראלי עליו לא שינתה את מעמדו המשפטי לפי המשפט הבינלאומי כשטח פלסטיני כבוש.¹ אשר על כן, על פעולות ישראל בשטח זה חלים כללי המשפט הבינלאומי ההומניטארי ומשפט זכויות האדם.²

13. כאמור, בהתאם למשפט הבינלאומי, תושבי מזרח ירושלים הינם תושבים מוגנים על פי אמנת גינבה הרביעית. אמנה זו אף היא כוללת בס' 33 הוראות האוסרות על ענישה קולקטיבית:

"No protected person may be punished for an offense he or she has not personally committed. Collective penalties and likewise all measures of intimidation or of terrorism are prohibited". A similar provision is found in article 50 of the Hague Regulations, which are part of customary international law"

14. מכל האמור יוצא כי, מדובר במדיניות שמניעה זרים ואשר נועדה להתנקם ולהעניש קולקטיבית את כלל התושבים ובעלי העסקים. לכן וראשית כל, היא מנוגדת לכללי המשפט המנהלי המחייב רשות מנהלית מהימנעות מנקיטת אקט משיקולים זרים, פוליטיים וגזעניים.

¹ לעניין זה ראו: חוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק בעניין גדר ההפרדה מיום 09.07.2004.
² לעניין תחולת כללי המשפט הבינלאומי ההומניטארי ראו: פס' 89 ו-101 לחוות הדעת; לעניין תחולת משפט זכויות האדם ראו: פס' 106, 111-113 לחוות הדעת.

יתרה מזאת, מתעורר החשש כי החיוב לסגירת העסקים נעשה מחוסר סמכות שכן השוטרים לא לוו בצו או במקור חוקי אחר כלשהו המסמיך אותם בפעולתם. ובכל מקרה חיוב זה מנוגד להוראות המשפט הבינלאומי וההלכה הפסוקה לפיה, כוח כובש אינו יכול לחבל בפעילות היומיומית, העסקית והכלכלית של האוכלוסייה האזרחית אלא במקרים חריגים של נחיצות צבאית, אשר במקרה זה לא התקיימו, ובהחלט שלא לאחר שעות רבות מהתרחשות האירוע ובמשך ימים ארוכים.

לאור כל האמור, הנכם מתבקשים לפעול להסרת הסגר שהוטל על העיר העתיקה ורחוב סולטאן סולימאן ולהסרת המחסומים, ולהורות על הימנעות מהפעלת מדיניות ענישתית ונקמנית זו ולהוציא הנחיות המורות על אי השימוש בה.

בכבוד רב,

מחמד עבאסי, עו"ד

פאדי חורי, עו"ד

העתק:

עו"ד אסנת מנדל, מנהלת מחלקת הבג"צים, בפקס: 02-6467011.